

تاریخ پانکریشن

تهیه و تنظیم: موسی بخشایی بنیانگذار و نماینده فدراسیون جهانی پانکریشن در جمهوری اسلامی ایران

کمیته پانکریشن جمهوری اسلامی ایران
www.iranpankration.ir

فهرست مطالب

مقدمه

ماده 1- پانکریشن از باستان تا امروز

ماده 2- معنی لغوی پانکریشن

ماده 3- پانکریشن در المپیک باستان

ماده 4- نحوه مبارزات در پانکریشن

ماده 5- اسکندر مقدونی و نقش وی در پیشبرد ورزش پانکریشن

ماده 6- پانکریشن پس از اسکندر

ماده 7- جایگاه پانکریشن در المپیک نوین

ماده 8- پانکریشن در جهان امروز

ماده 9- پانکریشن در ایران

مقدمه

کمیته پانکریشن جمهوری اسلامی ایران بعنوان تنها متولی قانونی و تخصصی ورزش رزمی پانکریشن به ریاست استاد موسی بخشایی که بیش از 20 سال از عمر خود را جهت توسعه این هنر رزمی صرف نموده است تنها مرجع قابل استناد جهت تاریخچه و گذشته ورزش پانکریشن میباشد. هیچ گونه منبع مکتوب یا مجاری غیر از سند حاضر قابل استناد نخواهد بود.

1) پانکریشن از باستان تا امروز

پانکریشن، پانکریشن سنتی، پانکراتیون، پاگراتیون، پانگریشن، پانکرازایون، پنکراسیون، پانکراتوس، پانکراس، پانکرازایو، پنکریز، پانکرایو، پانکراتیوم، پانکراتیوم و.... به هر زبان، گویش و یا لهجه ای جملگی به ورزشی اطلاق می شود که ریشه در لابه لای قدیمی ترین رقابت‌های ورزشی جهان، یعنی المپیک باستان دارد. قدیمیترین آثار، مستندات و تصاویر از حرکات و فعالیت های فیزیکی این رشته برای اولین بار در منطقه ترمنا و همچنین بر روی صنایع دستی و آثار باستانی کشور یونان کشف شد که قدمت تاریخی آن به قرن ۱۷ پیش از میلاد مسیح برمیگردد.

برخی از تاریخ نگاران پانکریشن را محبوبترین رشته ورزشی در المپیک باستان و برخی دیگر آن را نخستین روش جنگی ابداع شده در تاریخ بشر می دانند.

این رشته رزمی، ترکیبی از ورزش های مشت زنی و کشتی بود و در اساطیر یونان ابداع آن را به نبرد هرکول و تسئوس نسبت می دادند. بر اساس سوابق موجود پانکریشن در ابتدا بعنوان اولین روش در نبرد تن به تن در جنگهای باستانی سپس به عنوان اولین سیستم مبارزاتی نظامی در یونان باستان و در ادامه قدیمی ترین هنر رزمی و رقابت ورزشی در جهان به ثبت رسیده است. یونانی ها به دلیل مهارت در ورزش و تاکتیک های نظامی در دوران قبل از میلاد بسیار مشهور می باشند. بر طبق گفته فیلو استراتوس که خود از قهرمانان کشتی و پانکریشن در سال ۶۸ ق.م یعنی دوره ۱۷۸ المپیا باستان می باشد: پانکریشن با ارزش ترین روش مسابقه در المپیک باستان بوده است و همچنین یکی از مهمترین راههای مؤثر در آماده سازی سپاهیان و پیاده نظام می باشد. به عقیده وی بهترین پانکراتیستها کسانی هستند که از لحاظ فیزیکی بدنشان در وضعیتی قرار داشته باشد که: در بین مشت زنان به عنوان بهترین کشتی گیر، و در بین کشتی گیران بعنوان بهترین مشت زن باشند. از لحاظ روانشناسی نیز شجاعت و بردباری در این ورزش رمز پیروزیست. اساس و ریشه این ورزش کهن و حتی خصوصیات و ویژگیهای ظاهری آن کاملاً منحصر به فرد بوده و نشأت گرفته از فرهنگ یونان باستان و نمادها و اساطیر یونانی می باشد، اعم از یونینفرم سنتی پانکریشن (ENDYMA)، میدان مسابقات (PALAESTRA)، احترامات و بالاخص شیوه داوری مبارزات که باتوسط چوب داوری (RAVDOS)، چوبی از جنس درخت زیتون به رنگ آبی سفید، با علائم و اصطلاحات یونانی (KENTRIZIN) انجام میگردد، که در کل این خصوصیات سنتی و سمبلیک زیبایی و جذابیت خاصی به مسابقات پانکریشن می بخشد.

قدیمی تری آثار و تصاویر از که حاکی از تکنیکها، نحوه مبارزات، داوری مسابقات پانکریشن باستان بوده، بر روی صنایع دستی و آثار باستانی کشور یونان کشف شده که قدمتشان به قرن ۱۷ قبل از میلاد میرسد.

2) معنی لغوی پانکریشن

لغت پانکریشن (ورزش خدایان باستان) از دو بخش: پان و کراتوس تشکیل شده است که می توان آن را به: همه قدرتها، قدرت مطلق، همه توان، تمام نیرو (all power/all strength) ترجمه نمود و ورزشکاران این رشته ورزشی را پانکراتیست مینامند.

3) پانکریشن در المپیک باستان

این رشته ابتدا در المپیا بیست و ششم به صورت نمایشی و سپس در سال ۶۴۸ قبل از میلاد همزمان با المپیا ۳۳ باستان بعنوان رشته ای مستقل و اصلی وارد بازیهای المپیک شده و خیلی سریع به یکی از ورزشهای مردمی این رویداد تاریخی تبدیل شد و لقب «سلطان ورزشهای المپیک» را به خود اختصاص داد. این ورزش مردانه المپیکی در سال ۲۰۰ ق.م یعنی در دوره المپیا ۱۴۰ بعنوان ورزش

جوانان نیز مشهور شد بطوریکه علاوه بر مسابقات بزرگسالان، مسابقات جوانان پانکریشن نیز وارد صحنه المپیک شد و بدین سان توانست در سال ۳۹۳ بعد از میلاد، در مناطق مدیترانه ای گسترش یابد. در سالهای امپراطوری بیزانس یعنی قرون ۵ و ۶ پس از میلاد، با نامهای پاماچو یا پاماچی در قبرس و همچنین با نام آنتیوچیا در المپیا معروف شد. در دوره پس از بیزانس نیز یعنی قرن ۱۲ میلادی بنام کلوستاتا مشهور بود و در قرون وسطی یعنی قرن ۱۵ میلادی به لاکتس و در قرن ۱۹ بنام پاتسو کلوستسو مشهور گردید. بالأخره جهت یکنواخت شدن نام این ورزش با نام اصلی و باستانی آن، در اواخر قرن ۲۰ تصمیم بر این شد که این ورزش بعنوان ورزش ملی کشور یونان و با نام اصلی خود یعنی پانکراتیون (پانکریشن) نامیده شود.

لازم به ذکر است که دو و میدانی، کشتی، مشت زنی و ارابه رانی به همراه پانکریشن از رشته های اصلی المپیک باستان محسوب می شدند، لذا به اعتقاد بسیاری از کارشناسان علت انتخاب ۵ حلقه المپیک علاوه بر نشانه اتحاد ۵ قاره، نماد این ۵ رشته در بازیهای المپیک باستان می باشد بر همین اساس دولت یونان در دو دهه اخیر در صدد احیاء و ترویج این هنر رزمی سنتی و ملی در سطح جهان بر آمد و بنابر زیبایی و جذابیت ذاتی که این ورزش در خود دارد، در این راه بسیار موفق بوده اند و در حال حاضر پانکریشن در ردیف یکی از پرطرفدارترین رشته های رزمی جای گرفته است.

4) نحوه مبارزات در پانکریشن

این رشته ترکیبی از رشته هایی چون مشت زنی و کشتی که دو رشته اصلی در المپیک باستان بوده اند، می باشد. در مبارزات باستان، ورزشکاران پانکراتیون بصورت برهنه با یکدیگر به مبارزه می پرداختند و حتی مثل مشتریان، دستکش نداشتند و مسابقات آن عاری از خشونت بود. این ورزش شامل کلیه حرکات فیزیکی و فکری است که در آن هم تفکر و هم حرکات بدنی استفاده می شود به همین دلیل در کلیه فرهنگها پذیرفته شده است. پانکریشن از دو بخش آنو پانکریشن یعنی کار در حالت ایستاده و بالا و استفاده از ضربات دست و پا و کاتو پانکریشن یا حالت کار در خاک و استفاده از ساب میژن (فنون تسلیمی) تشکیل شده است. رابط این دو نیز فنون پرتابی و اُفتها میباشد. انواع گارد و وضعیت ثابت نگه داشتن حریف در این ورزش موارد استفاده فراوانی دارد. بدلیل این تاکتیک منحصر به فرد، برخی از متخصصان و کارشناسان ورزشهای رزمی، پانکریشن را به لحاظ بهترین و کاملترین سیستم مبارزه غیر مسلح و با ارزش مورد ستایش قرار می دهند. پانکریشن مدرن در حال حاضر دارای 4 استایل مبارزات و نمایشات زیباست که عبارتند از: آگون، فول آگون، کاتو و پلی داماس.

5) اسکندر مقدونی و نقش او در پیشبرد ورزش پانکریشن

اسکندر مقدونی بعنوان بزرگ سردار یونانی منتفع ترین فرد از این ورزش بود که نسبت به گسترش آن نیز اهتمام ورزید. چرا که درگیری از نوع نزدیک و استفاده از فنون پرتابی و خلاف مفصل و استفاده از ضربات دست و پا به صورت قدرتی، بهترین ابزار جنگی برای پیاده نظام در جنگها و درگیریها بود. به این ترتیب لشکریان یونان در فتح کشورهای چینی، ایران، هند، روم، مصر و بسیاری از کشورهای آن روزگار، توسط مریبان و متولیان پانکراتیون به این رشته مجهز شده بودند. پانکریشن نیز روش تمرین و آمادگی نظامی های یونانی بوده است و از این کشور بوسیله اسکندر مقدونی به ایران و سپس هند منتقل شد و در آنجا بعنوان منشأ اساسی تمامی هنرهای رزمی مشرق زمین پذیرفته شد. چرا که انگیزه بالای سردار جوان یونانیا اسکندر کبیر یا اسکندر از شهر مقدونیه، او را بر این

فکر انداخت که برای داشتن سربازانی قوی تر از آنچه بودند، آنها را با نوعی تمارین ورزشی ورزیده تر کرده و سپس مهارت‌های دفاع شخصی و تسلیم کردن حریفان را به آنان بیاموزد. از آنجایی که پانکراتیون ترکیبی از بوکس و کشتی بود، پس هم میدان درگیری نزدیک از فنون پرتابی و هم ضربات دست و پا بهره میبرد. و چون در آن زمان لشکرکشی‌ها و مبارزات پیاده بصورت تن به تن انجام می‌شد، از این رو اسکندر نیز مجاب شد که به هر وسیله ای سپاهیان خود را علاوه بر تجهیزات نظامی، به فنون پانکراتیون مجهز نماید. در زمان لشکرکشی اسکندر به هند به دلیل موقعیت جغرافیایی ایران، وی می‌بایست از ایران بعنوان پل ارتباطی جهت دسترسی به این کشور استفاده می‌نمود. لذا بر آن شد تا بدنبال اهداف خود مبنی بر فتح جهان، ایران را نیز به تصرف خود در آورد. در راه لشکرکشی به سرزمین‌های دیگر تنها ایران توانست در زمان داریوش سوم که در طول تاریخ حکومت هخامنشیان بر ایران به پایبندترین حد قدرت خود رسیده بود، مقابل اسکندر مقاومت نماید و پس از فتح هند، اسکندر جنگ‌های بسیاری را با ملل مختلف داشت و فتوحات بسیاری را با یاری سرداران خود که در اصل متولیان پانکراتیون بودند را به انجام رسانید.

6) پانکریشن پس از اسکندر

با مرگ اسکندر، چون وی فرزندی نداشت فتوحات او بین سردارانش تقسیم شد و آنان نیز به عنوان متولیان این رشته به آموزش آن در سرزمین‌های تحت سلطه خود پرداختند. مثلاً در کشورمان پس از اسکندر، سلسله سلوکیان و سپس اشکانیان به قدرت رسیدند. طبق اسناد حتی در سلسله اشکانیان و در زمان اشک ۲۹ در آیین باستانی و جشن‌های نمایی در ایران پانکراتیون رواج داشته است. قدرت این ورزشکاران بسیار قوی بارها و بارها توسط مردم ایران و یونان باستان مورد تأیید قرار گرفته بود. ورزشکاران این رشته قدرت خود را به واسطه شکستن سنگها و الوارها به وسیله مشت‌های آهنین خود و با دست خالی و همچنین استفاده از پاهای ستبرشان در شکستن سپرهای جنگی، به رخ دیگران می‌کشیدند و این کار تا پایان المپیک باستان ادامه داشت. همزمان با حمله رومیان و تصرف یونان، ریشه بازی‌های المپیک باستان نیز خشکیده شد. در کشور هند نیز شخص راهبی بنام بودیدهارما، پس از آموزش این فنون از سرداران یونانی به شرق دور رفته و این ورزش را به همراه روش‌های تمرینی دیگر به آنجا برده و پایه ورزش‌های رزمی امروزه را بنا نهاده است. به هر حال این اقدامات جملگی در توسعه و رشد ورزش پانکریشن بین ممالک دیگر و کشورهای آسیایی نقش به‌سزایی داشت.

در قرن ۱۲ پس از میلاد، این ورزش به نام کلوتساتا و در قرن ۱۹ میلادی به نام پاتسو کلوتسو معروف شد. در نهایت قرن بیستم میلادی مسئولین کشور یونان تصمیم گرفتند که ورزش پانکریشن را رسماً به عنوان یکی از ورزش‌های کشور یونان به نام پانکریشن، نامگذاری کنند.

طبق اسناد برجای مانده از روزگاران قدیم، ورزش پانکریشن اولین بار به حالت کاملاً نمایی در بیست و ششمین دوره از بازی‌های المپیک برگزار می‌شود و توجه بسیاری از مردم را به خود جلب می‌کند و در المپیک سال ۶۴۸ میلادی مقارن با سی و سومین دوره از بازی‌های المپیک، به عنوان یکی از رشته‌های این مسابقات اعلام شد و گفته می‌شود که یونانی‌ها این رشته را سلطان ورزش‌های بازی‌های المپیک لقب دادند. در روایات آمده است که اسکندر مقدونی، فعالیت‌های بسیاری برای رونق و گسترش ورزش پانکریشن انجام داده است و یکی از طرفداران این رشته ورزشی بوده است و مهارت و فنونی که در این ورزش بکار گرفته می‌شود باعث شد که اسکندر از این ورزش برای بالا بردن امنیت و مهارت سربازانش در برابر جنگ‌ها و لشکرکشی‌هایش استفاده کند.

7) جایگاه پانکریشن در المپیک نوین

علت برگزار نشدن پانکریشن و عدم راهیابی آن در مسابقات المپیک نوین ریشه در تاریخ دارد. در سال ۱۸۹۵ واتیکان که همواره نظری منفی در مورد بازیهای المپیک داشت (به سبب احیای عقاید یونانیان و اتحاد بین افراد و ملتها) نسبت به احیای مجدد ورزش پانکریشن نیز نظر مخالف داشت و نظرات خود را از طریق کاردینال لیون اعلام نمود. در نتیجه بارون پیر دوکوبرتن (اشراف زاده فرانسوی و بنیان گذار المپیک نوین) نیز اعلام نمود که ما کلیه ورزشها به غیر از پانکریشن را می پذیریم. این بازیها یعنی دوره جدید المپیک نوین در روز ششم آوریل ۱۸۹۶ شخصاً بدست ژرژ اول پادشاه یونان در شهر آتن و در ۹ رشته افتتاح گردید. در ابتدای هزاره سوم و اولین المپیک این هزاره، مقرر شد تا این بازیها مثل اولین دوره المپیک نوین در کشور یونان و شهر آتن برگزار گردد. بر اساس حق استفاده از یک رشته نمایشی توسط میزبان بازیهای المپیک و از آنجایی که این رشته ورزش ملی و تاریخی کشور یونان می باشد، لذا تصمیم بر این گرفته شد که ورزش پانکریشن (پانکراتیون) بصورت یک رشته مستقل و نمایشی در بازیهای المپیک انجام شده و به جهانیان معرفی گردد). لازم بذکر است که این مهم بعدها با مخالفت IOC همراه شد. (بدیهی است در صورت موافقت هیئت رئیسه) IOC (کمیته بین المللی المپیک) و پیشرفت این رشته در سطح جهان، بصورت یک رشته اصلی همچون طفلی گمشده به آغوش مادر خود یعنی بازیهای المپیک باز می گردد. ورزشی که عمر آن به ۱۰۴۱ سال میرسد. (از ۶۴۸ ق.م تا ۳۹۳ ب.م)

8) پانکریشن در جهان امروز

امروزه تعداد رزمی کاران و ورزشکارانی که به سوی این ورزش باستانی یعنی پادشاه ورزشهای المپیک کشیده می شوند، هر روز در حال افزایش است. با احیای بازیهای المپیک باستان، جهت احیای مجدد این ورزش و اینکه پانکریشن چگونه به شکل امروزی رسیده سه گام اساسی برداشته شده است:

- گام اول

در سال 1990 ورزش پانکریشن بعنوان ورزش ملی کشور یونان به جهان معرفی و عرضه شد و در سال ۱۹۹۵ آقای پاناجیوتیس (پیترو) کوتروباس یکی از مسئولان ورزش کشور یونان پس از مطالعات فراوان و کارشناسی تخصصی در ورزشهای جهان (بخصوص رزمی) به همراه تنی چند از پیشکسوتان و مسئولین ورزش پانکریشن در کشور یونان تصمیم بر تشکیل فدراسیون بین المللی ورزش پانکریشن بگيرند.

- گام دوم

پس از تلاشهای فراوان، بالأخره فدراسیون بین المللی ورزش پانکریشن در 17 اوت سال ۱۹۹۹ در شهر «لامیا» کشور یونان و با حضور کلیه نمایندگان و مسئولین این ورزش از سراسر جهان تأسیس شد.

- گام سوم

در سال ۲۰۰۰ تصمیم بر این شد که در اولین المپیک ورزشی قرن ۲۱ یعنی المپیک ۲۰۰۴ آتن در یونان، این رشته را نیز بعنوان رشته ای نمایشی معرفی نمایند تا همچون رشته های دیگر باستانی بار دیگر این ورزش نیز به جایگاه اصلی خود یعنی بازیهای المپیک باز گردد. فدراسیونهای ملی، قاره ای و هیات اجرایی فدراسیون بین المللی، بعنوان اولین و اصلیتیرین هدف خود، معرفی ورزش پانکریشن در بازیهای المپیک را بر عهده داشته و در این راه کوشش می ورزند.

- گام چهارم

پس از پیگیریهای متعدد استاد موسی بخشایی بعنوان دبیر کل فدراسیون بین المللی پانکریشن در نهایت پس از رایزنی های متعدد و جلسات و اقدامات موثر ایشان در راستای احیای پانکریشن در خانواده المپیک نوین، مدیریت بخش آماتوری پانکریشن با نظر گایسف GAISF به اتحادیه جهانی کشتی (U.W.W) سپرده شد تا من بعد با حضور پانکریشن بعنوان یکی از 4 رشته اصلی اتحادیه جهانی کشتی در بازیهای وابسته به خانواده المپیک شاهد شکوفایی ورزشکاران آن باشیم.

(9) پانکریشن در ایران

در ایران نیز **استاد موسی بخشایی** در نوامبر سال ۲۰۰۰ پس از شرکت در دوره های آموزشی و اخذ درجات فنی معتبر در کشور یونان موفق به اخذ نمایندگی فدراسیون بین المللی پانکریشن برای کشور عزیزمان شد. این ورزش ابتدا با نظر مسئولان سازمان تربیت بدنی وقت تحت نظر فدراسیون ورزشهای همگانی شروع به فعالیت نمود و سپس همزمان با جشن های فرخنده دهه مبارک فجر ۱۳۸۱ فعالیت خود را با نظر سازمان تربیت بدنی وقت در فدراسیون ورزشهای رزمی دنبال کرده و به نشر، ترویج و توسعه این هنر رزمی اصالت در استانهای کشور اهتمام ورزید. بالأخره با رسمیت یافتن انجمن پانکریشن جمهوری اسلامی ایران با دریافت مجوز رسمی از وزارت کشور در ابتدای سال ۱۳۸۴ چرخه این ورزش در کشور تکمیل شد. خوشبختانه با استقبال خوبی که از این رشته در کشور بعمل آمد، مسئولین این رشته خیلی زود به اهداف برنامه های از قبل تعیین شده خود دست یافتند. نمودار پیشرفت و آمار این رشته در کشور طی سالهای ۱۳۷۹ الی ۱۳۹۰ نشان می دهد که این ورزش روند رو به رشد و آمار بسیار مطلوبی در هر دو قسمت آقایان و بانوان دارد. متأسفانه در پی تصمیمی عجولانه این رشته ورزشی در سال ۱۳۹۰ پس از ۱۱ سال فعالیت مداوم و قانونمند منحل گردید و پس از پیگیریهای طولانی استاد موسی بخشایی با تاخیری ۱۰ ساله در تاریخ ۱۳۹۹/۰۱/۲۵ با تایید اداره کل محترم حراست وزارت ورزش و جوانان و در ادامه پس از کارشناسی های بعمل آمده در مورخه ۱۳۹۹/۰۵/۰۱ طی مجوز شماره ۳/۶۳۴۵/د از سوی معاون محترم وزیر ورزش و جوانان مراتب اجازه فعالیت این رشته ورزشی به فدراسیون انجمن های ورزشهای رزمی ابلاغ گردید و سپس فدراسیون فوق نیز طی نامه شماره ۲۷۶/۷۵۲ مورخه ۱۳۹۹/۰۵/۰۲ مجوز نهایی فعالیت کمیته پانکریشن جمهوری اسلامی ایران به مسئولیت استاد موسی بخشایی صادر و به وی ابلاغ کرد. در طول تمامی این سالها پانکریشن ایران توانست با جذب نیروهای مستعد هم اینک بعنوان یکی از رشته های اصلی فدراسیون انجمن های ورزشهای رزمی (فدراسیون ورزشهای رزمی سابق) دارای جایگاه ویژه و تیم ملی مستقل میباشد. به غیر از طی کردن دوره های مختلف آموزشی و شرکت در کلاسهای مربیگری و داوری پیشرفته بین المللی، این رشته ورزشی طی اعزامهای مختلفی که انجام داده، موفقیت هایی را نیز برای کشور عزیزمان به ارمغان آورده و سهم کوچکی در کسب افتخارات و به اهتزاز درآوردن پرچم پر افتخار میهن عزیزمان، بعهدده داشته است. قطعاً کسب کرسی های آسیایی و حتی جهانی، ارسال دعوتنامه های مختلف از سراسر جهان برای برگزاری اردوی مشترک و همچنین شرکت تیم ایران در مسابقات برون مرزی نشان از جایگاهی مناسب و کسب اعتبار جهانی برای کشور عزیزمان

دارد.